

§ 2**Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023**

HL 2020/35

Beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Nämnden har i underlaget redovisat en övergripande och sammanfattande analys av verksamhetens utveckling de kommande åren. Underlaget beskriver trender, utvecklingstendenser, lagförslag, strukturella frågor och demografiska förändringar, effekterna av dessa samt eventuella åtgärder.

Förslag till beslut

Abit Dundar (L), Anette Hellström m.fl. (M), Lara Siadat (MP), Johan Vesterlund (C) och Henrik Åkerlund (SD) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Maria Ljuslin (V) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Eva Fagerhem (S) lade fram ett förslag och föreslog att nämnden skulle ställa sig bakom det.

Ordföranden förklarade överläggningen avslutad.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Maria Ljuslin (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

"-att stadsdelsnämnden avslår förvaltningens förslag till budget och verksamhetsplan för 2021 med inriktning 2022 och 2023

-att stadsdelsförvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i Vänsterpartiets förslag till beslut samt i enlighet med Vänsterpartiets budgetreservation i kommunfullmäktige

Vänsterpartiet vill i övrigt anföra:

Vi har full förståelse för att budgetunderlaget inte har kunnat väga in erfarenheter av corona-pandemin, men utgår från att en första analys presenteras före sommaren så att verkningsfulla åtgärder mot de mest flagranta bristerna inom exempelvis äldreomsorgen kan tas in i budget 2021. Nu när vi står mitt upp i krisen ska all kraft självklart läggas på att begränsa smittspridningen och skydda våra äldre och andra riskgrupper. När den akuta krisen har avklingat krävs dock en genomgripande analys av hur staden har hanterat krisen och hur de strukturella förutsättningarna för stadens verksamheter har påverkat möjligheterna att klara de allvarliga påfrestningar som pandemin har medfört. Av det vi hittills har sett behöver analysen inkludera segregationen, bostadspolitiken, personalpolitiken och inte minst stadens rådighet över välfärdsverksamheter som finansieras med kommunala resurser.

Förvaltningen framhåller i underlaget olika områden där det kommer att behövas mer resurser för att kunna klara de behov som finns i stadsdelen.

Ett tydligt exempel är läget inom individ- och familjeomsorg samt läget inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen har svårt att utveckla dessa områden och möta behovet inom stadsdelen inom beslutad budget. Dessa områden hade stort underskott redan under 2019. Extra oroande är att det främst är inom Barn- och ungdomsenheten som underskottet är som störst.

Förvaltningen arbetar mycket positivt med att motverka mörkertalet av våld i nära relationer, vilket de påvisar medför ökade kostnader. Ökade tilldelade resurser till individ- och familjeomsorg ger också ökade resurser till barn- och unga. Det är mycket viktigt att resurser tilldelas till dessa verksamheter, inte minst i detta pressade läge.

Det är tydligt att majoritetens budget vill anpassa och pressa in verksamheternas behov efter majoritetens budgetram istället för att anpassa budgetramen efter behoven.

Vi hoppas att den styrande majoriteten tar till sig detta och förstår att det inte räcker med att prata om att man ska satsa på kommunens

kärnverksamhet, vilken stadsdelsnämnden i storutsträckning ansvarar för, utan att det också kräver mer resurser.

Inför höstens budget anser vi det är särskilt viktigt att prioritera individ- och familj, äldreomsorg och förskolan.

När det gäller SHIS anser Vänsterpartiet att boendetiden för tillfälliga boenden behöver anpassas till rådande bostadssituation. Det är inte rimligt att räkna med att hitta ett annat stadigvarande boende inom fem år med tanke på bostadssituationen i Stockholm. Inte minst bör den svåra situationen ses ur ett barnperspektiv så flertalet av de boende är barnfamiljer.

Vi beklagar också lokalbristen i staden, inte minst i vår stadsdel. Efter den grönbå majoriteten kom till makten har vi sett en olycklig utveckling där inte minst lokaler och satsningar till föreningar och kulturverksamheter kraftigt nedprioriterats.

Stadsdelsnämnderna behöver vidare få mer av sin budget i fasta anslag istället för att ha projektfinansiering. I underlaget framgår att stor del av arbetet med föräldraskapsgrupper, hembesöksprogram och annat individuellt förstärkt föräldrastöd är projektfinansierat vilket medför utmaningar på längre sikt vad gäller anställningsvillkor, prioriteringar och ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Viktigt att staden satsar resurser på kompetensförsörjning, det framgår i underlaget att det finns stora behov av kompetensförsörjning inom exempelvis hemtjänst, äldreomsorg och förskola. På Vänsterpartiets initiativ avsatte vår tidigare rödgrönrosa majoritet 200 mkr till en kompetensutvecklingsfond, och över tiotusen medarbetare inom framförallt välfärdsverksamheterna fick möjlighet till efterlängtd och angelägen kompetensutveckling.

Slutligen vill vi framhålla behovet av stadens stöd till arbetssökande. Förvaltningen skriver att en förändrad statlig arbetsmarknadspolitik i och med omstruktureringen av arbetsförmedlingen kan innebära ett större kommunalt ansvar att ordna insatser för vissa arbetssökande, vilket kan komma att leda till ökade kostnader. Vi vill påpeka att detta i kombination med en redan dämpad ekonomisk utveckling som nu har följts av många varsel och många branscher som har det svårt till följd av coronapandemin är det viktigt att staden tar ett övergripande ansvar för arbetsmarknadsfrågorna och att stadsdelarna får tillräckliga resurser för att möta troligtvis många fler arbetssökande.

Avsnittet äldreomsorg

Coronapandemin har visat på bristerna inom äldreomsorgen. Som äldreomsorgen är organiserad i Stockholms stad innebär det att de

som skulle skyddas från smittspridning – de äldsta och sköraste – i själva verket exponerats för risker. De som är mest sårbara, de som är sjukast, multisjuka och/eller dementa har störst vårdbehov och därmed flest insatser. Det är de som har flest vårdkontakter, har kontakt med flest personal och om denna personal saknar skyddsutrustning och/eller saknar utbildning och förutsättningar att sköta sitt arbete på bästa sätt är det dessa äldre som exponeras för flest risker att bli smittade.

Mycket fokus har varit på smittspridningen inom äldreboendena, men enligt 'kvarboendeprincipen' bor numera många äldre med omfattande vårdbehov kvar i sina hem med omfattande hemtjänst och också inom hemtjänsten har de med störst vårdbehov flest vårdkontakter, samtidigt som personal saknat skyddsutrustning och/eller utbildning. Det är också personalen som står för den direkta omvårdnaden av de äldre, inte de anhöriga. Besöksförbudet för anhöriga får negativa konsekvenser, social isolering mår äldre inte bra av. Speciellt svårt blir det för de dementa.

Vänsterpartiet delar inte förvaltningens uppfattning att 'behovet av hemtjänst ökar medan behovet av äldreboende minskar'. Stadsdelsnämnden har i likhet med övriga delar av staden ett stort antal avslag betr. ansökningar om äldreboende, avslag som i påfallande hög grad ändras om de överklagas. Vänsterpartiet anser att stor vikt skall fästas vid de äldres egna önskemål när de ansöker om äldreboende, utöver fysiskt vårdbehov skall också oro, ensamhet, demens och hög ålder beaktas.

Äldreomsorgen har länge varit budgetregulator inom socialtjänsten. Vänsterpartiet vill se ett slut på detta. Vi vill se:

- Mer tid till personalen inom hemtjänsten och äldreboendena
- Slut med detaljstyrningen ner påminutnivå
- Ramtider och möjlighet för de äldre att påverka innehållet i vården och hur och när detta utförs. Alla är olika som individer och har olika behov, önskemål och prioriteringar
- Arbetet skall organiseras så att de äldre som har omfattande vårdbehov får hjälp av så få personal som möjligt. Det skulle underlätta om hemtjänsten organiserades områdesvis, då skulle också användandet av dyrbar arbetstid för transporter mellan brukarna minska
- De som önskar bo kvar i sin egna bostad med stöd från hemtjänsten skall ha rätt till detta – men de som föredrar någon form av äldreboende skall också ha den möjligheten

Vidare vill vi framföra att det även under denna utmanande period är viktigt att ta den psykiska ohälsan på allvar, som nu riskerar att öka. Alla 70+ är inte aktuella för äldreomsorg och av de yngre seniorerna är det tvärtom vanligt att de är friska och klarar sig själva utan hjälp. Fokus bör då ligga på hur minska den sociala isoleringen

och uppmuntra till utevistelse. Social distans betyder inte isolering inomhus. Stillasittande inomhus ökar risken för psykisk och social ohälsa och kan öka risken för exempelvis benskörhet och förvärrad artros.

Avsnittet förskolan

Likt förvaltningen har vi frågor om den fastslagna budgeten. Vilket drabbat inte minst förskolan. Majoritetens löften om minskade barngrupper innan valet har istället resulterat i större barngrupper, kraftigt minskade resurser till förskolan och ökad samvetsstress inom arbetslaget.

Det har redan aviserats om anställningsbegränsningar och inköpsstopp för att klara den snäva budgeten. Vi känner stor oro för att den påfrestningen kommer ge upphov till både stor personalomsättning och alltför slimmade förskoleverksamheter. En utveckling som kommer att försvåra möjligheterna till planeringstid, möten och raster. Många enheter tvingas nu ta in dyra och utbildade vikarier när kompetent personal slutar eller flyttas runt. Vilket ofta blir mer jobb för kvarvarande personal och skapar oro inte minst för barn med särskilda behov.

Den rödgrönrosa majoriteten kämpade länge för att få in fastanställa vikarier i enheterna just för att säkerställa stabilitet för arbetsgruppen och inte minst trygghet och stabilitet för barngruppen. Vi ställer oss frågande till varför detta initiativ, som garant för att bibehålla kompetens, togs bort? Svaret är resurser. Förskolan har allt för länge mötts av effektiviseringar i ena änden och ökade kvalitetskrav i andra.

Det vi ser nu är att bibehållande av kompetens i arbetslaget innebär att barngruppernas storlek måste ökas av ekonomiska skäl. För att ha råd med utbildade förskollärare behöver förskolorna ta in extra barn. Det är motsägelsefullt att arbeta för förbättrad arbetsmiljö i förskolan med ökad och bibehållen kompetens samtidigt som vi lägger besparingskrav på förskolan och därmed ökar barngruppernas storlek.

Vi ser tydligt att majoritetens budget är otillräcklig och omöjliggör stora delar av stadens uppsatta mål och blir därmed även ett hot mot mål i läroplanens viktiga mål. En stramare budget kräver prioriteringar, det är dags att majoriteten nu påvisar vad i förskolornas verksamhet som ska prioriteras bort. Mål måste mötas med en budget som är realistisk. Detta har majoriteten misslyckats med.

Förskolegårdar

Staden måste sätta upp mål för hur stora förskolegårdarna ska vara och bör ta fram lekvärdesfaktor för att säkerställa vilka funktioner

som ska finnas på gårdarna och vilka som eventuellt kan tillgodoses utanför gården. Vi vill i första hand att det byggs fristående förskolor, detta för att gårdarna ska bli tillräckligt stora, för att boende i kvartershus ska få egna gårdar samt för att undvika konflikter mellan boende och förskolan om gårdsutrymmet. Inte minst ställer det stora krav på arbetslaget att behöva hänvisa barngruppen till närliggande parker. Det är ett stort ansvar att behöva räkna in alla barn i parkerna där det ofta vistas andra barngrupper. Det är en sak att åka på utflykter med barngruppen och en annan att dagligen hänvisas till utflykter och allmänna ytor, oavsett barngrupp och personalstyrka, enkom för att den egna förskolegården har stora brister eller är otillräcklig. Forskning visar också på att barn som har en egen förskolegård leker mer aktivt och utforskande i en trygg miljö än barn som hänvisas till närliggande parker.

Det är mycket bra att förvaltningen ämnar stärka upp medarbetarnas kompetens och kunskap om barnkonventionen för att ta in i undervisningen. Men barnkonsekvensanalyser måste också göras vid planering och nybyggnation av förskolor och utveckling av gårdsytor för att säkerställa att barnperspektivet implementerats. Vi hoppas att arbetet med att involvera rektorer och förskollärare under utvecklingsarbetet av nya förskolor fortsätter som vi initierade förra mandatperioden.

För att kunna säkerställa likvärdiga förskolor är förskolepersonalens möjlighet till kompetensutveckling och goda arbetsvillkor avgörande.

Vi vill därför se:

- Kraftigt ågädspaket för minskade barngrupper
- Återinför fastanställda vikarier på enheterna"

Reservation

Eva Fagerhem (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

- "1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt
2. Att därutöver anföra

Den skattesänkning som majoriteten i stadshuset beslutade om i budgeten för 2019 minskade stadens budget med ca 450 mkr

Under verksamhetsåret 2020 kommer stadsdelsförvaltningarna Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen att gå samman till en gemensam förvaltning med en gemensam stadsdelsnämnd. Redan innan Coronakrisen hade båda stadsdelsnämnderna knappa budgetar och därmed svårt att få pengarna att räcka till. En anledning till detta var

den skattesänkning som majoriteten i stadshuset beslutade om i budgeten för 2019 och som minskade stadens budget med ca 450 mkr vilket fortfarande påverkar förutsättningarna för stadsdelarna och dess olika verksamheter.

Genomgående svårigheter med att uppnå verksamhet inom given budgetram

Förvaltningen gör ett bra arbete och det är spännande att läsa om förvaltningens höga ambitioner i verksamhet efter verksamhet. Samtidigt beskriver man genomgående svårigheter med att uppnå detta inom given budgetram. Vi undrar också hur majoriteten ska lyckas uppnå målen med de begränsade ekonomiska resurser som finns.

Till exempel beskrivs i ärendet att man ser en stor utmaning i att utveckla verksamhetsområdena individ- och familjeomsorg, äldreomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning då dessa områden under 2019 sammantaget redovisat underskott. Inom individ- och familjeomsorgen lyfter man att barn och ungdomsenheten och vuxenheten står inför att dels kunna möta de kvalitetskrav som ställs på verksamheten och klara uppdragen inom given budgetram.

Positivt är att förvaltningen lyfter upp arbetet med jämställdhet till exempel i samband med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Som stöd för detta arbete finns stadens reviderade handlingsplan där frågor om hot och våld och säkerhetsfrågor införts tillsammans med jämställdhetsfrågan. Det är fortfarande en stor ekonomisk utmaning att klara förbättringarna inom ordinarie budget särskilt arbetsbelastning, tillgång till bra kontorsarbetsplatser, tätt chefsstöd och administrativt stöd.

Det är av största vikt att välfärd, omsorg och förebyggande arbete prioriteras så att vår stad håller samman, tryggheten ökar och stockholmare med behov av stöd kan få det även när behoven sannolikt är större än någonsin

När det gäller förskoleverksamheten är utmaningen att bibehålla en god kvalitet och samtidigt öka likvärdigheten mellan förskolorna. Förvaltningen skriver att undervisning enligt läroplanens intentioner tillsammans med stadens mål för verksamheterna balanseras mot en för förskolan stramare budget. Detta tillsammans med ett utökat uppdrag för digitalisering påverkar möjligheten att balansera förskolan budget med dess uppdrag.

Förvaltningen beskriver ett ambitiöst arbete med nyanländas integration. Under 2021 kommer ett stort antal hushåll att flytta ut från SHIS då de har uppnått den maximala boendetiden om fem år. Detta arbete har försvårats avsevärt i och med den borgliga majoritetens beslut om att tillåta och uppmuntra omvandling av

hyresrätter till bostadsrätter i bland annat Västertorp. Som förvaltningen skriver så finns det en risk att nyanlända familjer går ut i hemlöshet. Detta kan medföra stora kostnader för förvaltningen både vad gäller personalresurser och kostsamma tillfälliga boenden.

Bråkarna inom Socialpsykiatrin tillhör samhällets mest utsatta samtidigt som denna verksamhet under lång tid missgynnats i stadens budget. Förvaltningen beskriver ett pågående arbete med att modernisera socialpsykiatrins verksamheter för att bland annat tillgodose de ungas behov. Samtidigt, menar vi, är det viktigt att bevara kontinuiteten och inte av budgetmässiga skäl gå för fort fram när det gäller denna grupp. Alternativet kan leda till svåra konsekvenser för varje brukare.

Viktigt att Barnkonventionen som nu blivit svensk lag implementeras i alla verksamheter

Förvaltningen lyfter också det faktum att barnkonventionen har blivit svensk lag och att det ställer ökade krav på att bedöma barnets bästa. Detta avser beslut och åtgärder som berör barn direkt eller indirekt och påverkar samtidigt hela förvaltningens arbete, inte enbart socialtjänsten.

Hur kommer majoriteten säkerställa att stadens miljöprogram och klimathandlingsplan kan implementeras

Staden har ökat sina ambitioner inom miljöarbetet och precis som förvaltningen skriver menar vi att det är nödvändigt att skruva upp klimatambitionerna lokalt och arbeta för att implementera stadens reviderade miljöprogram inom förvaltningens alla verksamheter. Detta med målsättningen att stadens organisation ska vara fossilfri redan 2030. Viktiga delar är bland annat att minska matavfall och matsvinn samt att arbeta med att fasa ut användningen av plast i förvaltningens verksamheter.

Äldreomsorgen måste få de resurser som krävs för att äldre ska kunna garanteras en bra kvalitet med en hög säkerhet och med bra arbetsvillkor för personalen

Det verksamhetsområde som haft de allra största underskotten både i vår stadsdel som i många andra stadsdelar är äldreomsorgen. Ökade behov av hemtjänstinsatser och vård- och omsorgsboende med inriktning demens innebär ökade kostnader för äldreomsorgen. Tomgångskostnader för lediga lägenheter i vård- och omsorgsboenden och servicehus påverkar ekonomin negativt. Coronakrisen har också drabbat de äldre hårdast.

Vi lever nu i en tid där vi alla måste göra allt för att minska den pandemi som drabbat världen. I den analys som kommer att göras när pandemin ebbat ut måste äldreomsorgen vara en av de frågor som står i centrum. Äldreomsorgen måste få de resurser som krävs för att äldre ska kunna garanteras en bra kvalitet med en hög

säkerhet och med bra arbetsvillkor för personalen.

Viktigt att dra lärdom av Coronaepidemin

Stadsdelen bör göra en utredning för att dra lärdom om vad som gjorts bra och vad som kan utvecklas till framtiden beträffande hanteringen av nuvarande virusepidemier samt för att dra lärdom inför kommande virusepidemier. Exempel på detta är utbildning av personal samt utveckling av lokala team.

Det är ingen hemlighet att vi socialdemokrater haft kritiska synpunkter på att det borgerliga styret haft för låga ambitioner under 2019 och 2020. Vår uppfattning är att behoven inte minskar till följd av pandemin."

Särskilt uttalande

Henrik Åkerlund (SD) anmälde ett särskilt uttalande.

"Ett förslag till verksamhetsplan och budget för stadsdelsnämnden i linje med majoritetens budget i kommunfullmäktige har inkommit. Sverigedemokraterna ser med tillförsikt kring de verksamhetsområden som ingår i förvaltningen uppdrag i förhållande till aktuell budget.

Vi anser det nödvändigt, med anledning av den senaste tidens ekonomiska situation i Sverige och vår omvärld, att en stramare budget med syftet att värna stadsdelsnämndens kärnverksamhet förbereds. I en tid då Stockholm Stads finanser ställs på prov, är det politikens uppgift att göra rätt prioriteringar för att garantera stockholmarna en trygg vardag.

Sverigedemokraterna anser därför att nya investeringar, inom såväl fysisk stadsmiljö och generell drift som kan anstå, även bör göra det. Genom att ta höjd i en försvårad ekonomisk situation tar stadsdelsnämnden ansvar för att verksamheten fortsatt kan bedrivas med god kvalitet."

Handlingar i ärendet

- HL 2020/35-1 (Godkänd - R 2) Tjänsteutlåtande Underlag för budget 2021 med inriktning 2022
- HL 2020/35-2 Bilaga Klimatinvesteringar 2021-2023 Underlag för budget

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Abit,Dündar	2020-04-23
Maria,Ljuslin	2020-04-23